

MONATA GAZETO DE E-HANDIKAPULOJ

INFORMILO 10

OKTOBRO 2014

Kol. 354/30

XX

Enhavo: Unuafoja atuto, La somero forpasis, Pri UK Lillo,
Solenajo, Alois Raŝin, Koncize, Trista anonco

XX

Esperanto – de ĉefurbo ĝis ĉiu lasta vilaĝo: unuafoja atuto

La oka kaj tridek en sabata vespero. Salonpleno rigardas la ekranon. Komenciĝas la kutima kaj konata raportaĵa programo en la ĉefa televida kanalo de Rumanio TVR1. Kiel kutime, la 20-minuta programo prezentas nur unu temon: la 27-an de septembro la temo estis Esperanto. Tiu kanalo kaj programo estas spektata en ĉiu lasta vilaĝo de la lando; tiom ampleksa diskonigo per publika komunikilo estas unika kaj unuafoja en la historio de la rumana movado.

La tuto fontis el postsekvoj de la OSIEK-konferenco julie en Braŝovo. La produktista teamo mem elektis trakti tiun temon kaj kontaktis s-inon Rodica Todor, kiu donis pliajn kontaktojn; baldaŭ la ĵurnalisto ricevis buntan dosieron da faktoj, argumentoj, kontakt-personoj kaj svarmon da retejadresoj. La filma kaj munta procezo daŭris ĉ. du semajnojn. Aldone al vivaj intervjuoj kun deko da rumanoj – la plej konataj el tiuj la gimnazia instruisto Mihai Trifoi, la prezidanto de EAR, kaj Rodica Todor, la prezidantino de IFEF. Plie okazis skajpaj intervjuoj kun s-roj Sean O’Riain el Irlando (pri la kostoj de interpretado en internaciaj forumoj) kaj Ionel Onet el Nederlando (pri la lernfaciligaj kvalitoj de Esperanto).

La raporto estis profesi-nivele kunmetita (laŭ fakula prijuĝo), kovris rapide multajn terenojn kaj entiris amason da konvinka materialo el la reto: ĉina

TV-raportado, klas-interŝanĝoj, Eo-parolanta infaneto kaj multo pli. Ĝia tono estis esence pozitiva, emfazante la kulturajn valorojn, kiujn la lingvo malŝlosas. La juna prezentanto, Lucian Pirvoiu dum la intervjuoj ekaŭdis la lingvon kaj konstatis ĝian funkciadon, interalie inter anoj de la Braŝova klubo 'Amikeco'. Kun iom da preparhelpo li fermis la prezentaĵon per du tri frazoj en tute konvinka Esperanto. La raporto estis registrita, kaj estas rigardebla ĉe:

http://stiri.tvr.ro/vorbiti-esperanto--intre-ciudatenie-lingvistica-si-sistem-international-de-comunicare_50604.html

La plena salono de spektantoj rigardintaj la raportaĵon, estis kunvenintoj en Rascruci, apud Cluj-Napoca por la ĉiujara simpozio de la rumana Landa Asocio. Tuj post la elsendo koruso da poŝtelefonoj sonis, ĉirpis kaj blekis – alportanta gratulojn al ĉiu koncernito. La bonetosa simpozio traktis multajn temojn; nelaste, kion oni faru por pli efike posttrakti la interesiĝon de intervjuo, kiel tiu ĵus vidita.

Stefan MacGill

La somero forpasis...

La 40-a seminario en la Ĉeĥa paradizo, en la vilaĝo SKOKOVY, finiĝis. Ĝi okazis de la 8-a ĝis la 14-a de septembro 2014 en familia etoso. Ĉiuj konis ĉiujn kaj ĉiuj alportis sian parton de la laboro, ĝuis amikecon, veteron, naturon.

La antaŭtagmeza lernado konsistis el konversacio kaj riĉigado de la vortrezoro. Pri la Universala Kongreso en la argentina Bonaero (Buenos Aires) venis informi nin la geedzoj Dvořák el la urbo Moravské Budějovice kaj prezentis sian amatoran filmon. Ili rakontis ankaŭ pri sinjorino Vol-dán, kiu profesie reprezentas la ĉeĥan kulturon en Argentino. La geedzoj vizitis ŝin por kompletigi ilian verkon pri Otokar Březina (la unuan volumon „Patrino“ la geedzoj jam sukcesis publikigi).

Pri Andreo Cseh kaj pri la libro de Ed. Borsboom „Vivo de Andreo Cseh“, tradukitan al la ĉeĥa lingvo, prelegis J. Drahotová. Ŝatantoj de la ludo „Risko“ sur paĝoj de edukado.net ĉiutage entuziasme flosis en interreto. Jarka Malá trovis tie gravan eraron de la gugla tradukilo: La vorton „Esperanto“ la guglo obstine tradukis: „angličtina“ (la angla). Ni intervenis retpoŝte kaj post du tagoj jam la tradukoj estis ĝustaj, tamen indas kontroli la

tradukilon. Ni aŭskultis prelegon de Max Kaŝparů pri "la kandelo en ses vandoj" kaj diskutis pri lia artikolo „Eŭropo kaj krizo de lampoj“.

Ni laboris ankaŭ ĉe korektado de la traduko de la libro „Vivo kaj Esperanto“ de Vladimir Samodaj, kiu baldaŭ aperos sur la retejo www.bezvydavatele.cz. La titolo estos ŝanĝita ĉeĥe al: Paměti ukrajinského Rusa, arabisty a esperantisty, Vladimíra Samodaje“ (Memoroj de la ukraina ruso, arabisto kaj esperantisto Vladimír Samodaj). Kun intereso ni aŭskultis la rakonton pri vizito en Meksiko de Mirka Ascherová kaj de Kvido Janík pri Argentino. Ili estas veraj mondvojaĝantoj.

La lasta vespero estis dediĉita al rememoroj pri pasintaj jaroj. Ja, la seminarioj okazadas jam de 20 jaroj printempe kaj aŭtune. En la mondo furoras infana ludo kun gumaj cirkloj (kaŭĉukaj ringoj). Venis knabino montri al ni kiel ludi. Ni plektis por ni braceletojn „kontraŭ pikparolo“, kiu mirakle funkciis. La sekreton de la braceleto ni povas klarigi al vi printempe en Skokovy.

La 41-a seminario okazos printempe ekde la 20-a de aprilo 2015. Jam nun vi povas aliĝi ĉe drahotovaesperanto@seznam.cz. Jindřiška Drahotová

Pri UK Lillo

Por la venontjara busvojaĝo al la centa Universala Kongreso en la nord-franca urbo Lillo, kiun organizas nia asocio AEH, mi poparte skribos interesajn artikolojn pri la unuopaj lokoj, kiujn ni dezirus viziti, aŭ ĝeneralajn informojn pri la kongresa regiono.

Ni atentigas, ke en nia buso estas ankoraŭ liberaj lokoj kaj kiu volus venontjare partopreni kun ni, rapidu peti aliĝilon. La kongresaj kotizoj estos post la nova jaro pli multekostaj.

Escepta estos la okazo festi la centan UK ĝuste en la regiono, kie okazis la unua kongreso. En Lillo, bela ĉefurbo de norda Francio, vi malkovros tute tipan arkitekturon, aprezos bonvenigan etoson kaj povos facile veturi ĝis la proksima urbo Bulonjo ĉe Maro laŭ la paŝoj de L.L.Zamenhof.

La lilla kongresejo oportune troviĝas proksime al la stacidomo kaj rande de la urbocentro. Tie vi ĝuos buntan, altkvalitan programon preparitan speciale por tiu elstara evento.

Francio estas mondfama pro diversaj pejzaĝoj, longa historio, kulturo kaj kuirarto. Dum viaj ekskursoj antaŭ, dum aŭ post la kongreso vi spertos la kulturan riĉecon de la lando. Lillo situas kerne de la triangulo Londono – Bruselo – Parizo. La norda Francio estas la plej juneca regiono en la lando kaj unu el la plej loĝataj en Eŭropo. Pordo de Francio al norda Eŭropo, la regiono mirigas kaj mirindas.

Rigardanta al la estonteco Lillo tamen fiere konservas siajn historion, tradiciojn kaj identecon. La urbon konkeris laŭvice la flandroj, la britoj, la nederlandanoj, la hispanoj kaj la francoj. Tiuj epokoj plu videblas en miriga arkitekturo kun diversaj influoj. Tiel en Lillo kunestas malnovo kaj novo. La riĉeco de la diversepokaj stiloj donas evidentan ĉarmon al la urbo.

En la stratoj de Lillo vi trovos luksajn butikojn, artogaleriojn kaj multkolorajn stratbazaĵojn... Karbonado, potetviando, fromaĝoj kaj tradiciaj bieroj: tiujn trezorojn vi frandu en centjaraj tavernoj aŭ plej modernaj restoracioj, kie la franca kuirarto kunigas lokajn tradiciojn kaj internaciajn receptojn.

Kulturo grave rolas en Lillo, kiu enkalkulas 20 muzeojn, Goya, Delacroix kaj Rodin briligas la Belartan Muzeon (la dua plej ampleksa muzeo en Francio, post Louvre). Ĝuu en Lillo kaj Bulonjo-ĉe-Marŝo la internacian amikecan etoson de tiu historia regiono Esperantuja! Tie vi trovos spurojn de la unua kongreso.

"En Bulonjo-sur-Marŝo kunvenis ne francoj kun angloj, ne rusoj kun poloj, sed homoj kun homoj" – L.L.Zamenhof.

Dumjare okazas multaj festivaloj, paradoj, spektakloj, gravaj ekspozicioj.... Rimarkinda estas la plej granda stratbazaĵo de Lillo, kiu estas la dua plej ampleksa strat-evento en Eŭropo. Sincero, gastigemo, festemo kaj bonetoso plene apartenas al la nordfrancia lilla vivo, kie vi ŝatos kongresi.

El la Unua bulteno de UEA Jarmila Rýznarová

Solenaĵo en falanta foliaro...

Tiel romantike ni nomu la 8-an postferian renkontiĝon, al kiu ĉiujare instigas la klubo PONTO en Písek. Ĝi okazadas en diversaj „anguloj“ de la sud-centra regiono de nia lando, do bone atingebla por ĉiuj. La proksimeco de Prago estis dua kialo – la praktika – okazigi la renkontiĝon en tiu ĉi loko. La unua – jes, la unua estis la ideo, kiu naskiĝis en la kapo de l’organizantoj antaŭ jam kelkaj jaroj: ni veturu al la loko, kiu havas profundan, gravan signifon por la tuta nacio ĉeĥa: al la Memorejo de Karel Čapek & Olga Scheinpflugová. Por ĉiu ĉeĥo certe la nomoj estas ne nur konataj – sed famaj, admirataj, adorataj... (por alinaciuloj – instigo por interesiĝi).

En la Memorejo okazadas ĉiujare kulturaj entreprenoj, al kiuj alvenadas ĉu gravaj, ĉu simplaj ĝuantoj de la programo, kiu efektiviĝas en la domo kaj ekstere – do prave „sub la falanta kolora foliaro“... sed ankaŭ „sub burĝonintaj arboj“... Ni strebas esti iom aktivaj partoprenantoj en la evento, kaj en la ekspoziciejo mem, kiel pravas la fantazi-rakonta memoraĵo el la plumo de nia ano – Čestmír Vidman:

...aprilo – la 2003-a jaro...

En la Memorejo de Karel Čapek & Olga Scheinpflugová tiam okazis kultura programo prilumanta tradukojn el verkoj de K. Čapek. Estis ĉi-tie ekspoziciitaj libroj tradukitaj en diversajn lingvojn. En la ĝardeno post la domo okazis la evento, kiun la partoprenantoj ĝuis sidante sub la branĉoriĉaj altegaj arboj. Kiam la programo finiĝis, nia E-grupeto iris kafumi. Ni sidiĝis ĉirkaŭ blanka tablo, antaŭ la kafejo. Unu seĝo restis neokupita... Ni parolis precipe pri la ĵus finita programo, sed ankaŭ pri aliaj travivaĵoj – pri la ĝarden-parko, pri ties alpinkreskaĵoj; kaj pri Skandinavio, ĉar Marta Křenková el Prago, antaŭnelonge revenis el ĉi-tiuj landoj.

Kaj subite ĉe nia tablo haltis iu viro. Petis nin, ĉu li povas alsidiĝi, ĉar li aŭskultis nian parolon, kiu ankaŭ lin interesas; kaj tuj envolviĝis en la

Sur la foto Č.Vidman kaj Marta Křenková

babiladon, vikle – kaj fake, kaj dume li faris desegnaĵetojn, kiuj koncernis la parolatajn temojn. Post iom da tempo li leviĝis – ke li devas en la domo vidi siajn traduk-librojn, onidire ankaŭ Esperantajn. Ni ekmiregis – ja li estis Karel Čapek mem!!! ... Ni volis savi almenaŭ liajn desegnaĵojn sur la paperaj buŝtukoj – sed en la momento alblovis forta ventego kaj forigis ilin en nerevenon...

Tiu poeta vizio de Čestmír Vidman ne ŝajnis al ni fantazia tiam – nek nun, post 10 jaroj. En la loko Strž (Strj) simple ĉiu vizitanto kredas, ke K.Čapek ĉiumomente montriĝas, nun li nur prizorgas siajn aferojn en Prago. . .

Do, kiel aludite, intertempe forflugis pli ol 10 jaroj...

Dume ni al la Memorejo liveris kelkajn novaĵojn, kiuj koncernas la fenomenon K.Čapek. Unue ni menciis la libron R.U.R., kies reeldonaĵon donacis la eldonisto Petro Chrdle. Apude estas la ciferecigitaj Rakontoj kaj Apokrifoj, kiujn belvoĉe prezentas Mirek Smyčka. Pri ilia finpreparo meritatas Pavla Dvořáková el Písek kaj Vladimír Türk el Netolice.

La „triumfo“ de ĉi-jara partopreno – projekcio de la oficiala filmo pri Karel Čapek kaj kunuloj en Esperanto, ne efektiviĝis pro teknikaj kialoj. Ni antaŭdankas al la kreintoj – Pavla Dvořáková, Vladimír Türk kaj Jarka Malá, por la laboro, kies rezulton ni esperas spekti okaze de la ĈEA-konferenco en Prostějov.

Estis multaj, pli intimaj (pli esperantistaj) travivaĵoj dum la renkontiĝo, sed pri ili estas skribite en aliaj presperiodaĵoj de nia movado, do legu tie ĉi: vi ekscios, ke havas sencon eĉ malgranda renkontiĝo de samideanoj, ke ĝi kuraĝigas nin.

Margit Turková

Doktoro Alois Rašín, la aŭtoro de la ĉeĥoslovaka monsisistemo

La nomo de doktoro A. Rašín ofte estas citata konekse kun la impostmarkado de bankbiletoj, la certigo de la stabiligo de nia valuto, la ĉeĥoslovaka krono. Kaj la personeco de Rašín? Dum sia vivo li estis dufoje arestita. La unuan fojon en la proceso kun Omladino, la duan fojon pro kontraŭ-aŭstria starpunkto dum la unua mondmilito. Tiam estis dirite: Puno pri la morto. Sed la origina verdikto estis ŝanĝita al dekjara mallibereco.

La Hotelo "Ora ezoko" en Pardubice estas ornamita per la signo de rava fiŝo en superreala grandeco, kaj ankaŭ per bronza tabulo de doktoro Alois Raŝín, kiu estis la unua ministro de financoj de ĈSR post la unua mondmilito.

En tiu ĉi hotelo la 10-an de decembro 1922 doktoro Raŝín prezentis sian prelegon en treege plena salono. Lia parolado elvokis fortajn aplaŭdon, entuziasmon, konsenton, sed ankaŭ malamon kaj kalumnion en ĵurnaloj. La ministro de financoj ne kutimiĝis "preni buŝtukojn", – sed diri faktojn pri kiu ajn. Pri la tiama politika vivo li parolis sen ornamaĵo kaj sen timo de sekvoj.

Kiam la imperiestro František Josef I. mortis en la jaro 1916 kaj lia posteulo estis kompleza fari vicon da reformoj, doktoro Raŝín somere 1917 estis liberigita. Sed la aresto ne ŝanĝis lin. Plu li batalis per siaj scioj, sarkasmoj kaj akraj vortoj por sia nacio, poste por la respubliko; ĝiajn politikajn situaciojn li neniel idealigis.

Nek profiton, nek gloron! Kion ni faras por nia nacio, por tio oni ne pagas! La vortoj eble sonas hodiaŭ tro memfide, sed tia Alois Raŝín fakte estis. La 5-an de januaro 1923 matene li volis forveturi el sia domo, sed li estis pafita. La atencanto estis kaŝita post lia aŭtomobilo. Raŝín estis tuj forveturigita en malsanulejon en Podolí. La atencanto estis tuj kaptita.

La redakcioj de ĵurnaloj ricevis multajn demandojn pri sanstato de la ministro. En ĵurnaloj ĉesis malamaj artikoloj kaj kritikoj, elvokitaj de lia prelego en Pardubice. Nun ĉi-tie estis nur suferanta homo, kiu por la Ĉeĥoslovaka respubliko faris multege. Post tiu ĉi evento la politikistoj komencis debati pri la nova leĝo – Leĝo pri la protekto de la respubliko.

Doktoro Raŝín batalis kun sia lezo kuraĝe. Tamen la granda klopodo de kuracistoj ne helpis kaj Raŝín mortis la 18-an de februaro 1923 (en sia ne plena 56-a vivjaro). En la urbo aperis nigraj flagoj ne nur sur oficaĵ domoj, sed ankaŭ sur privataj domoj, tiel la triston montris ankaŭ simplaj homoj. Tia estas nia popolo. Ĝi ŝtomunas siajn plej bonajn homojn kaj nur, kiam ĝi perdas ilin, ĝi amas ilin kaj estimas.

Tradukis Jarmila Rýznarová

Koncizaj mesaĝoj:

Karaj amikoj, se vi ŝatas legi komputile, vi povas trovi sur la retejo www.esperanto.wz.cz sub la nomo Jindřiška Drahotová la ĵus aperintan libro-tradukon el la origina E-libro: Vivo kaj Esperanto de Vladimír Samodaj, kiu portas titolon: "Paměti oděsského Rusa, arabisty, esperantisty, Vladimíra Samodaje" La libron eldonis la rusa eldonejo IMPETO en la jaro 2012. S-ano Samodaj estas aktiva esperantisto 77-jara.

Ĉu vi volas legi en la ĉeĥa lingvo la biografion pri František Vladimír Lorenc, aŭtoro de la unua E-lernolibro por ĉeĥoj kaj brazilanoj, kiu konis ĝis 104 lingvojn, skribu pri ĝi al aeh@esperanto-aeu. La prezo: 50,--Kč.

La novaj interretaj paĝoj de AEH estas preskaŭ pretaj. La legantoj tie trovos artikolojn pri J.A. Komenio, F.V. Lorenc, MUDr. St. Schulhof, Josefo Vaněček, prof. Jaroslav Mráz. Estas tie ankaŭ la historio pri la ZEO-monumento de Zamenhof en la urbo Františkovy Lázně. red.

Trista anonco:

En sia 86-a vivjaro la 16-an de septembro 2014 forpasis s-ano Miroslav Rybáček el Opava. Li estis estinta membro de la Esperanto-klubo en Pardubice kaj la patro de Lenka Angelová kaj Mirka Kosnarová (filinoj de J.Rýznarová).

Honoron al lia memoro!

red.

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**

Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj

Redaktoroj: J. Kosnar, J. Rýznarová, L. Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,

530 03 PARDUBICE, CZ tel. **466 611 941** SKYPE : jary_esperanto

e-mail: aeh@esperanto-aeu interreto: www.esperanto-aeu

Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH **192150088**, kód banky **0300**

Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!

Roční předplatné časopisu Informilo= 200,-Kč, příspěvek svazu dobrovolný.

La jarabono de Informilo 15 €. Kodoĉe UEA: aehk-z

La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.